

Vragen van de raad

Gesteld op 25 juli 2025
Beantwoord op 26 augustus 2025
Partij SGP
Onderwerp Monument 'Het geslachte Varken'

Op de Waalbandijk is al jaren het kunstwerk "Verhalen van Neerijnen" te zien. In de volksmond aangeduid als 'Het geslachte Varken'. Tijdens de dijkverzwaring is het kunstwerk tijdelijk opgeslagen in een loods.

Naar verluidt heeft Mekante Diek (de samenwerkende uitvoerders en het waterschap) aangeboden het kunstwerk weer in goede staat te brengen en het daarna terug te plaatsen. De gemeente West Betuwe heeft dat aanbod afgeslagen. Recent is het kunstwerk terug geplaatst, in deplorabele toestand.

Vraag 1

Klopt het dat de gemeente West Betuwe het aanbod voor een opknapbeurt heeft afgeslagen?

Antwoord

De gemeente West Betuwe kan zich niet herinneren dat er een concreet aanbod is gedaan door Mekante Diek om het kunstwerk Verhalen van Neerijnen op te knappen. Wel is er afstemming geweest over de tijdelijke opslag en terugplaatsing van het kunstwerk. Indien er wel sprake is geweest van een aanbod, dan is dit mogelijk niet geaccepteerd vanwege juridische en erfgoedtechnische risico's. Het kunstwerk is auteursrechtelijk beschermd, en afhankelijk van de aard en omvang van het onderhoud is overleg met de kunstenaar of diens erven noodzakelijk. Groot onderhoud/renovatie zonder hun toestemming kan een inbreuk vormen op het auteursrecht. Daarnaast speelt ook een financieel aspect mee. Onderhoud via een aannemer binnen een groter project valt doorgaans duurder uit door overheadkosten en het ontbreken van concurrentie. In dit geval wordt ingeschat dat reparatie via de aannemer duurder zal zijn dan wanneer de gemeente het onderhoud zelf uitvoert.

Vraag 2

Zo ja, waarom heeft de gemeente dit aanbod afgeslagen en kan/wil de gemeente zelf het kunstwerk opknappen en recht doen aan haar erfgoed (en zo ja, op welke termijn)?

Antwoord

Zoals hierboven aangegeven, is er geen formeel aanbod bekend bij de gemeente. Mocht dit wel het geval zijn geweest, dan zou het afwijzen ervan verband houden met het feit dat het kunstwerk auteursrechtelijk beschermd is en dat de kunstenaar (Joyce Bloem) in 2017 is overleden. Zonder toestemming van de erven is het opknappen juridisch risicovol. De aannemer heeft meerdere pogingen gedaan om contact te leggen met de erven, maar hierop werd ten tijde van de tijdelijke uitneming geen reactie ontvangen. Daarmee was het tijdelijk opslaan van het kunstwerk al risicovol; het opknappen ervan, waarbij mogelijk wijzigingen aan het werk worden aangebracht, zou dit risico verder vergroten.

De volgende afwegingen zijn gemaakt bij de tijdelijke verplaatsing van het kunstwerk:

- Het kunstwerk wordt teruggeplaatst op dezelfde locatie.
- De verplaatsing is tijdelijk en noodzakelijk in het kader van waterveiligheid.
- De kunstenaar is overleden en er is aantoonbaar geprobeerd contact te leggen met de erven.
- De aannemer is verantwoordelijk voor eventuele schade aan het werk.

Op basis van de Auteurswet en de richtlijnen van Cultureel Erfgoed is tijdelijke verplaatsing juridisch verdedigbaar, mits zorgvuldig wordt gehandeld en de aannemer de aansprakelijkheid aanvaardt.

Het opknappen van het kunstwerk valt buiten de scope van de dijkversterkingswerkzaamheden en zal, indien wenselijk, in het kader van regulier onderhoud

moeten worden opgepakt. De gemeente onderzoekt of en wanneer dit mogelijk is binnen de reguliere onderhoudsplanning. In geval van grootschalige restauratie valt dit niet binnen de scope van standaard onderhoud en zal het werk op een andere wijze moeten worden uitgevoerd, waarvoor mogelijk aanvullend budget moet worden aangevraagd.

Vraag 3

Zo nee, kan/wil de gemeente zelf het kunstwerk opknappen en recht doen aan haar erfgoed (en zo ja, op welke termijn)?

Antwoord

De gemeente erkent de culturele waarde van het kunstwerk en is bereid te onderzoeken of het opknappen mogelijk is binnen het reguliere onderhoudsprogramma (zie ook de reactie op vraag 2). Zodra er contact is gelegd met de erven, kan een plan worden opgesteld en krijgt het kunstwerk een **onderhoudsronde** of wordt het gerestaureerd. De termijn is afhankelijk van juridische en praktische factoren.